

งานเชื่อมและ โลหะแผ่นเบื้องต้น (2100-1004)

หน่วยที่ 4 กรรมวิธีการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สออกซิอะเซทิลีน

หลักการในการเชื่อมแก๊ส

- กรรมวิธีการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สออกซีอะเซทิลีน (OXY ACETYLENE WELDING : OAW) เป็นกรรมวิธีการเชื่อมโลหะแบบหลอมเหลว โดยใช้ความร้อนจากเชื้อเพลิงซึ่งเป็นแก๊สผสมระหว่างแก๊สอะเซทิลีนกับแก๊สออกซิเจนบริสุทธิ์เปลวไฟจากการเผาไหม้จะเกิดความร้อนในปริมาณสูง ทำให้ชิ้นงานหลอมเป็นเนื้อเดียวกัน โดยที่ลวดเชื่อมจะเต็มหรือไม่เต็มก็ได้ขึ้นอยู่กับความหนาของงานและชนิดของรอยต่อ

หลักการในการเชื่อมแก๊ส

01 ชนิดของแก๊สเชื้อเพลิงและค่าความร้อนสูงสุด

- แก๊สเชื้อเพลิงมีหลายชนิดถ้าผสมกับออกซิเจนแล้วจะให้ความร้อนที่สูงขึ้นกว่าการเผาไหม้ปกติสำหรับในอุตสาหกรรมการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สนั้น แก๊สผสมระหว่างแก๊สออกซิเจนกับแก๊สอะเซทิลีน เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเพราะให้ค่าความร้อนสูงกว่าเชื้อเพลิงชนิดอื่น

ชนิดของแก๊สเชื้อเพลิง	ความร้อนสูงสุดโดยประมาณ
ออกซิเจน + อะเซทิลีน	3,480 OC หรือ 6,300 OF
ออกซิเจน + ไฮโดรเจน	2,980 OC หรือ 5,400 OF
ออกซิเจน + โพรเพน	2,930 OC หรือ 5,300 OF
ออกซิเจน + มีเทน	2,760 OC หรือ 5,000 OF
อากาศ + อะเซทิลีน	2,500 OC หรือ 4,532 OF
อากาศ + โพรเพน	1,750 OC หรือ 3,182 OF

หลักการในการเชื่อมแก๊ส

02

เปลวไฟในการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สออกซีอะเซทิลีน

การเชื่อมแก๊สเป็นกรรมวิธีการเชื่อมโลหะที่ใช้กันมานาน ซึ่งในปัจจุบันก็ยังสามารถรับความนิยมนั้นแพร่หลาย ความร้อนจากการเผาไหม้ระหว่างแก๊สออกซิเจนและแก๊สอะเซทิลีน ให้เปลวไฟที่มีความร้อนสูงประมาณ 6,300 องศาฟาเรนไฮต์ หรือ 3,480

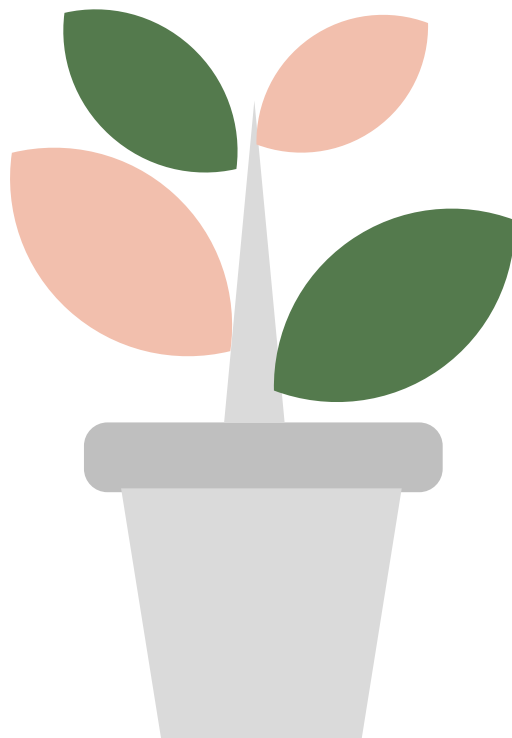
องศาเซลเซียส เพียงพอที่จะทำให้โลหะแต่ละชนิดหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน เมื่อเย็นตัวลงโลหะสองชิ้นจะติดกันมีความแข็งแรงเท่ากับหรือมากกว่าเนื้อโลหะเดิม เปลวไฟที่ใช้สำหรับเชื่อมจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

สมบัติของแก๊สออกซีอะเซทิลีน

แก๊สออกซีอะเซทิลีนเป็นแก๊สผสมระหว่างออกซิเจนกับอะเซทิลีนซึ่งเมื่อเผาไหม้ จะให้ค่าความร้อนสูงมาก จึงนิยมใช้กันทั่วไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปใช้งานและมีความปลอดภัย

แก๊สออกซิเจน

ออกซิเจน ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส อยู่ในบรรยากาศประมาณ 21% ของปริมาตรอากาศช่วยในการเผาไหม้ และช่วยให้มนุษย์ชาติดำรงชีวิตอยู่ได้ ออกซิเจนสามารถบรรจุลงในท่อหรือภาชนะที่หุ้มฉนวนในรูปแบบของก๊าซที่ความดัน 2,200 psi

แก๊สอะเซทิลีน

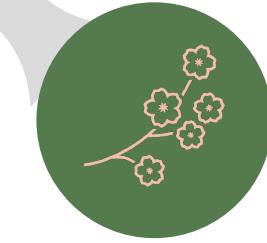
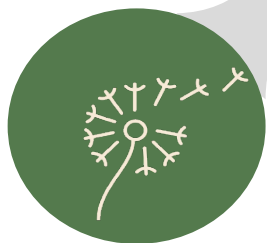
อะเซทิลีน เป็นแก๊สไม่มีสี ไร้ไฟมาก ประกอบด้วยอะตอมของไฮโดรเจนและคาร์บอน ($C_2 H_2$) ใช้ในงานเชื่อมหรือตัดโลหะ โดยผสมกับออกซิเจนในปริมาณที่เหมาะสม จะให้ความร้อนถึง $3000^{\circ}C$ ($5400^{\circ}F$) ละลายอยู่ในตัวทำละลายอะซีโตนภายในท่อบรรจุแก๊สที่มีวัสดุที่เป็นรูพรุนในอัตราส่วนอะซีโตน 1 ส่วน ต่ออะเซทิลีน 300 ส่วน โดยปริมาตรภายใต้ความดัน 175 PSI / ไม่มีสี / มีกลิ่นเหม็นคล้ายกระเทียม / ความเป็นพิษ ไม่มีผลรุนแรงต่อร่างกาย เพียงแค่ทำให้เกิดอาการมึนงง วิงเวียนเท่านั้น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

1. ท่อบรรจุแก๊สออกซิเจน

2. ท่อบรรจุแก๊สอะเซทิลีน

3. เครื่องปรับความดันแก๊ส
ออกซิเจนและอะเซทิลีน

4. ทอร์ชเชื่อมและหัวทิว

5. แวนตาเชื่อม

6. ที่จุดเปลวไฟ

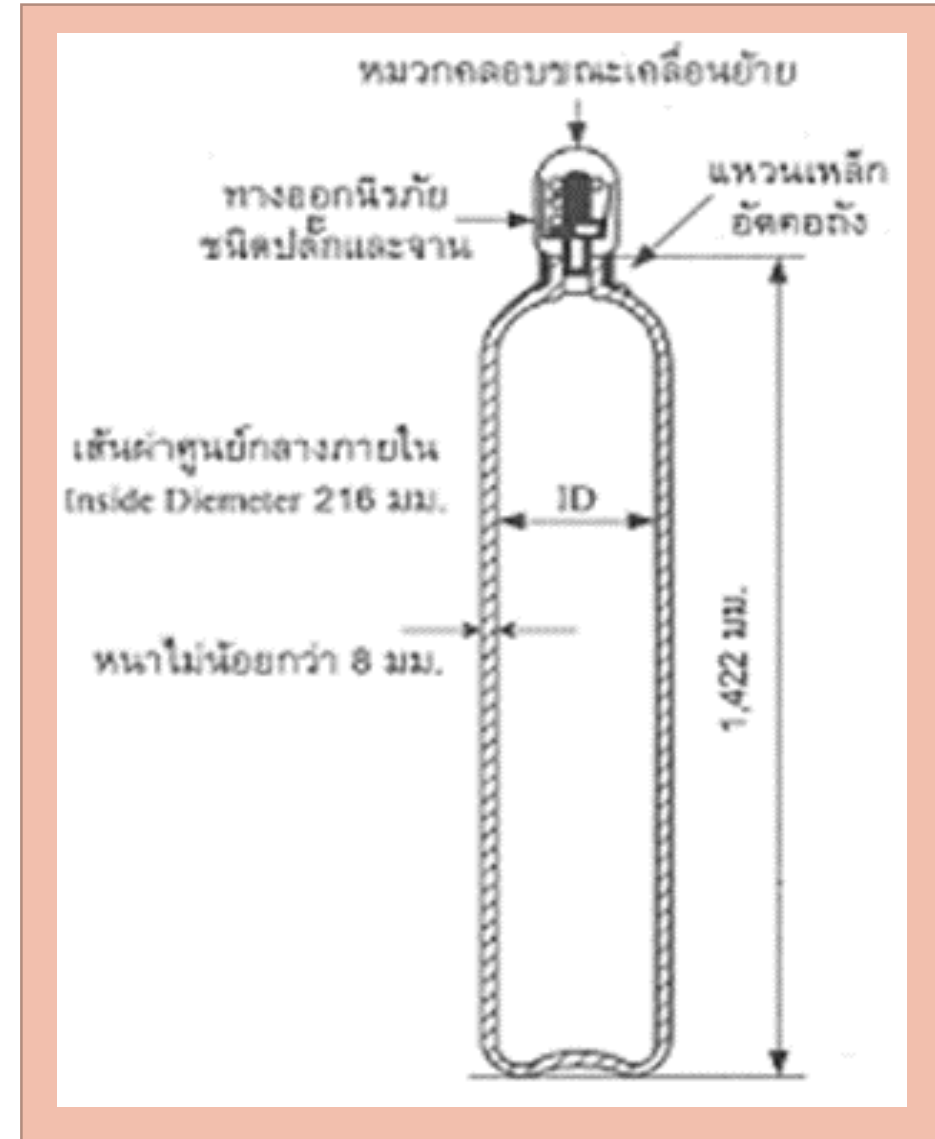
7. อุปกรณ์ทำความสะอาด
รูของหัวทิว

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

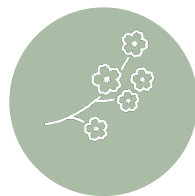
1. ท่อบรรจุแก๊สออกซิเจน

ท่อบรรจุแก๊สออกซิเจน ผลิตจากเหล็กกล้าคาร์บอนสูง (High Carbon Steel) เป็นท่อที่ไม่มีตะเข็บหรือผ่านกรรมวิธีการเชื่อม แต่จะผลิตด้วยกรรมวิธีการอัดขึ้นรูปแล้วนำไปอบคืนตัวเพื่อลดความเครียดและให้มีความเหนียวผนังท่อมีความหนาประมาณ 9 มิลลิเมตร การบรรจุออกซิเจนจะอัดด้วยความดันประมาณ 2,200 ปอนด์ต่อตารางนิ้วที่อุณหภูมิ 70 องศาฟาเรนไฮต์ ท่อจะทำด้วยสีเขียวหรือสีดำเกลียวที่คอขวดใช้ประกอบเข้ากับมาตรวัดความดัน จะเป็นเกลียวขวาบริเวณคอขวดจะตอกตัวอักษร **O2** เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นแก๊สออกซิเจน

ท่อบรรจุแก๊สออกซิเจน

ลิ้นปิด — เปิดท่อบรรจุแก๊สออกซิเจน จะประกอบอยู่ที่ส่วนบนของท่อ ใช้สำหรับปิด — เปิดแก๊สเมื่อต้องการใช้งาน สามารถทนต่อความดันสูงภายในท่อซึ่งจะทำด้วยทองเหลือง โดยมีรายละเอียดดังนี้

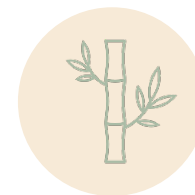
1. ซีลหลัก (Main Seating Seal)

เป็นซีลที่ปิด — เปิดแก๊สโดยตรง เมื่อต้องการนำแก๊สออกไปใช้งาน

2. ซีลหลัง (Back Seating Seal)

เป็นซีลที่ใช้ป้องกันการรั่วรอบ ๆ แกนลิ้นปิด — เปิด ขณะทำการเปิด — ปิด ขณะทำการเปิดแก๊ส

3. แผ่นปล่อยแก๊สออกเพื่อความปลอดภัย (Safety Release Disc)

จะทำหน้าที่เปิดทางให้แก๊สออก เมื่อแก๊สภายในถังร้อนหรือมีความดันสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้

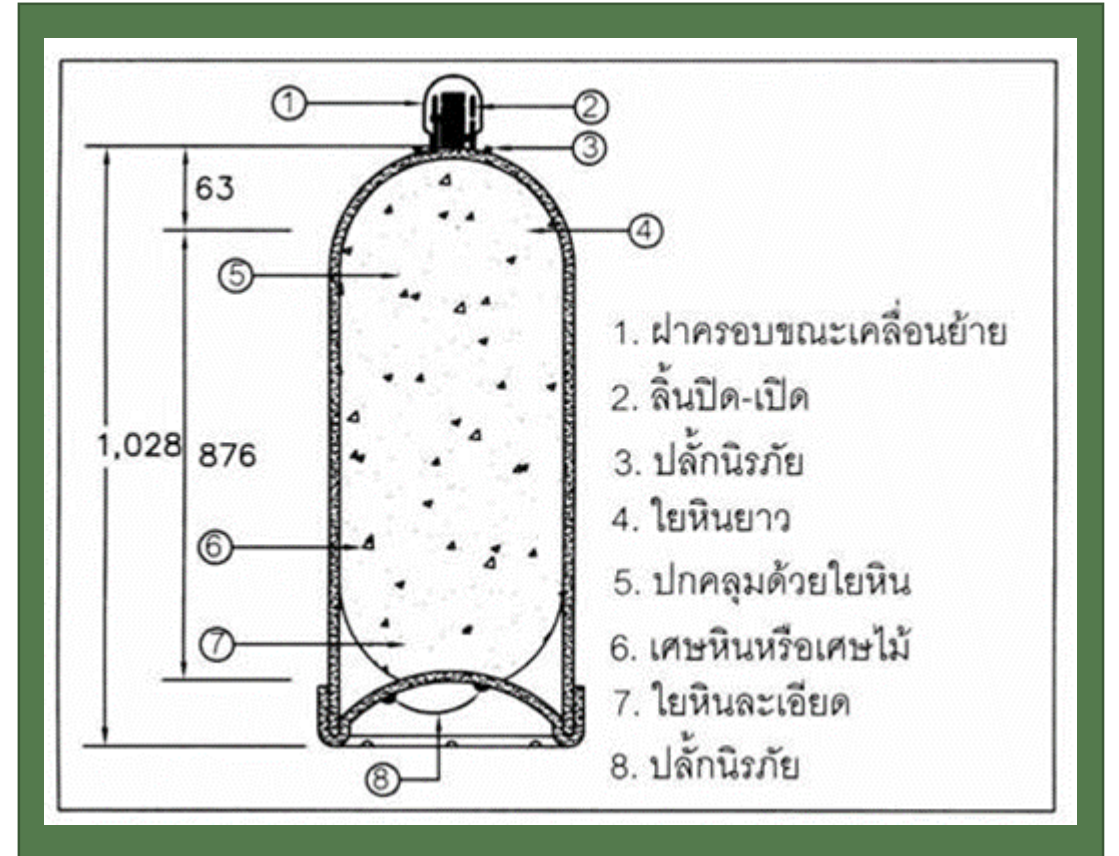

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

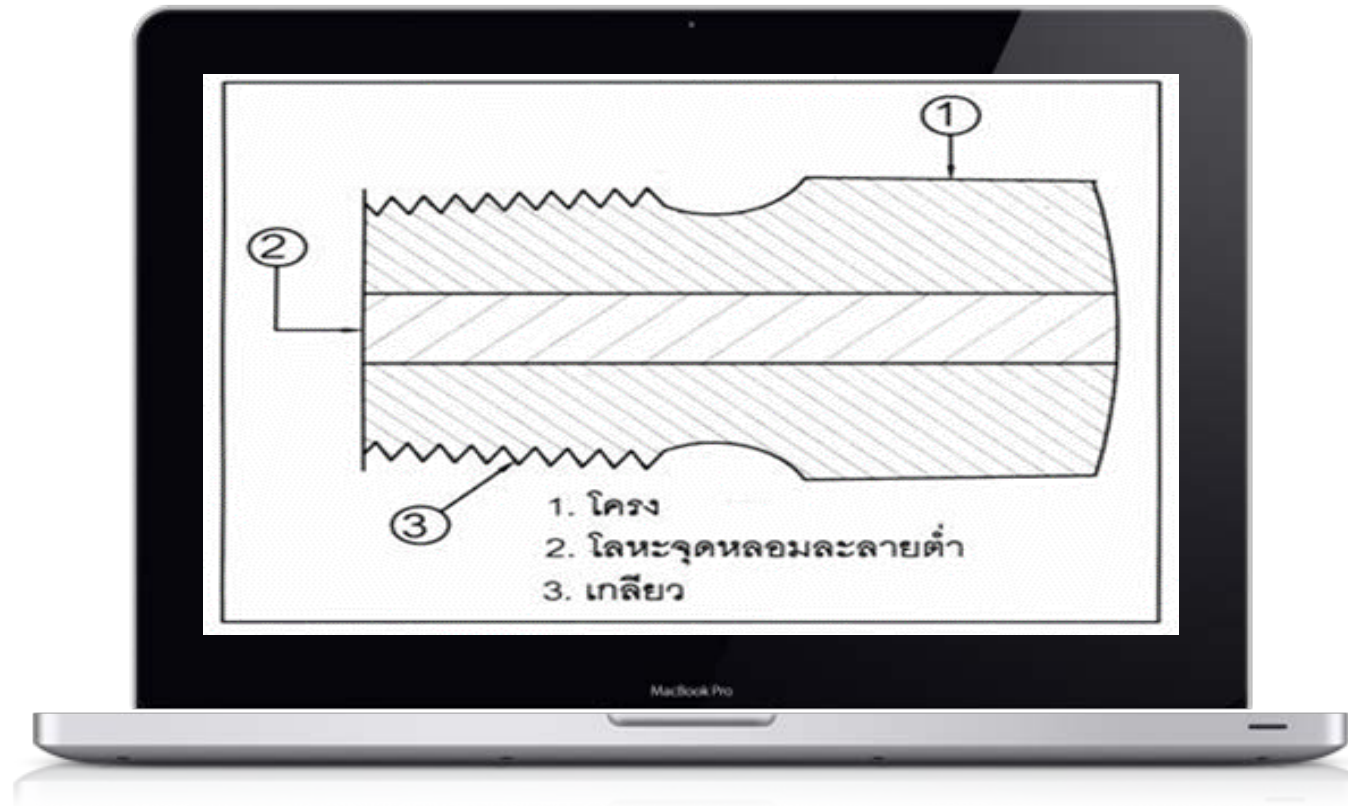
1. ท่อบรรจุแก๊สอะเซทิลีน

ท่อบรรจุแก๊สอะเซทิลีนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ จะสามารถบรรจุแก๊สได้ 275 ลูกบาศก์ฟุต ความดัน 250 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว อนุญาตให้มี 70 องศา ฟาเรนไฮต์ ท่อสร้างขึ้นจากการม้วนแผ่นโลหะ และเชื่อมประกอเป็นถังแก๊ส จะทำด้วยสีเหลืองหรือ สีน้ำตาล บริเวณคอถังจะตอกอักษรคำว่า **C2 H2** เพื่อป้องกันการใช้ปะปนกับแก๊สชนิดอื่นแก๊ส

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

1. ท่อบรรจุแก๊สอะเซทิลีน

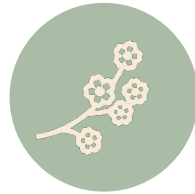

ปลั๊กนิรภัยในท่อแก๊สอะเซทิลีน ประกอบด้วยโครง (Body) ซึ่งทำด้วยทองเหลืองและมีรูตรงกลาง โดยทั่วไปนิยมใช้ตะกั่ว เมื่อความดันหรือความร้อนภายในถึงเพิ่มขึ้นเกินกว่าที่กำหนดไว้ ตะกั่วนี้จะละลายและเปิดทางให้แก๊สออกไปก่อนที่ท่อจะต้องสามารถทนต่อแรงดันของน้ำได้สูงถึง 800 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

3. เครื่องปรับความดันแก๊สออกซิเจนและอะเซทิลีน

จะทำหน้าที่ควบคุมความดันแก๊ส ทั้งภายในท่อและนำออกมาใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าความดันจะเปลี่ยนแปลงไปตามการใช้งาน โดยมีส่วนประกอบ

3.1 เกจวัดความดันสูง (High Pressure Gage)

จะทำหน้าที่วัดความดันสูงภายในท่อ

3.2 เกจวัดความดันต่ำ (Low Pressure Gage)

เกจความดันต่ำ จะใช้วัดความดันแก๊ส เพื่อนำไปใช้ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของงานS

3.3 สกรูปรับความดันแก๊ส (Pressure Adjusting Screw)

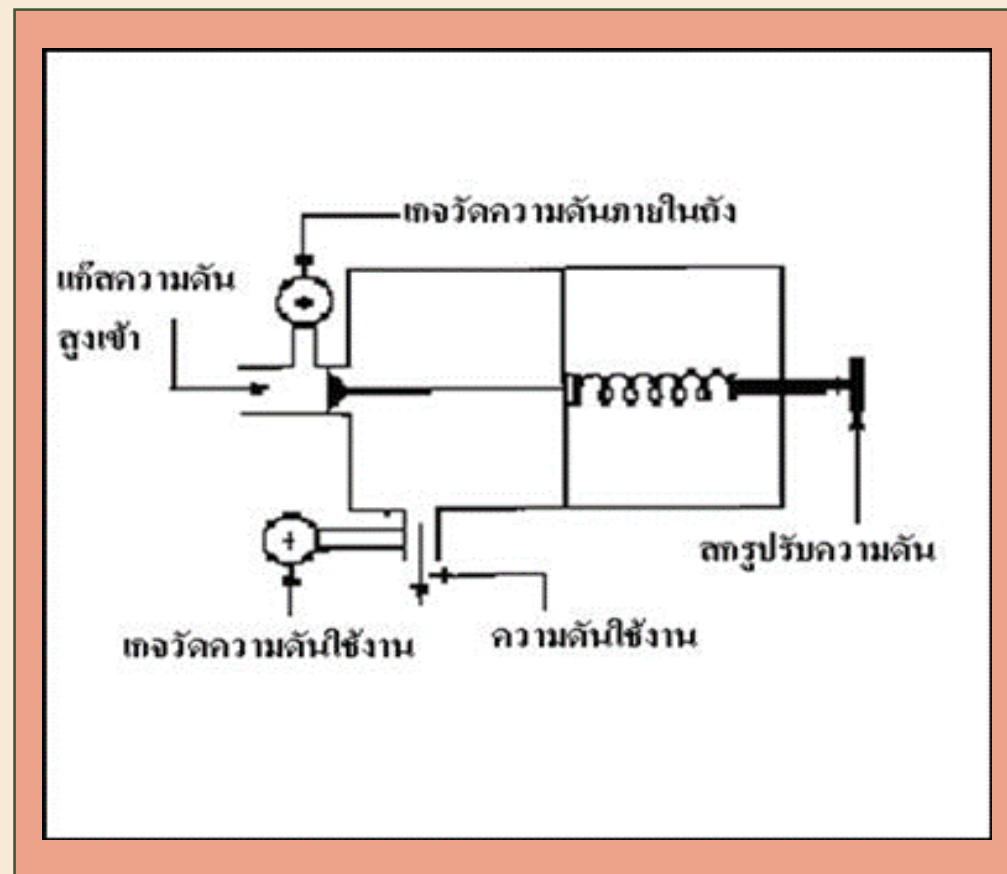
สกรูปรับความดันแก๊ส เป็นสกรูที่ใช้หมุนปรับเพิ่ม หรือลดความดันแก๊ส ในการนำออกไปใช้งานเมื่อหมุนตามเข็มนาฬิกา

3. เครื่องปรับความดันแก๊สออกซิเจนและอะเซทิลีน

เครื่องปรับความดันแก๊ส แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

1. มาตรวัดปรับความดันขั้นเดียว

เป็นอุปกรณ์ปรับความดันแก๊สที่มีตัวปรับความดันอยู่ภายในเพียงตัวเดียว ซึ่งจะลดความดันแก๊สจากท่อโดยตรงออกมาเป็นความดันในการใช้งาน

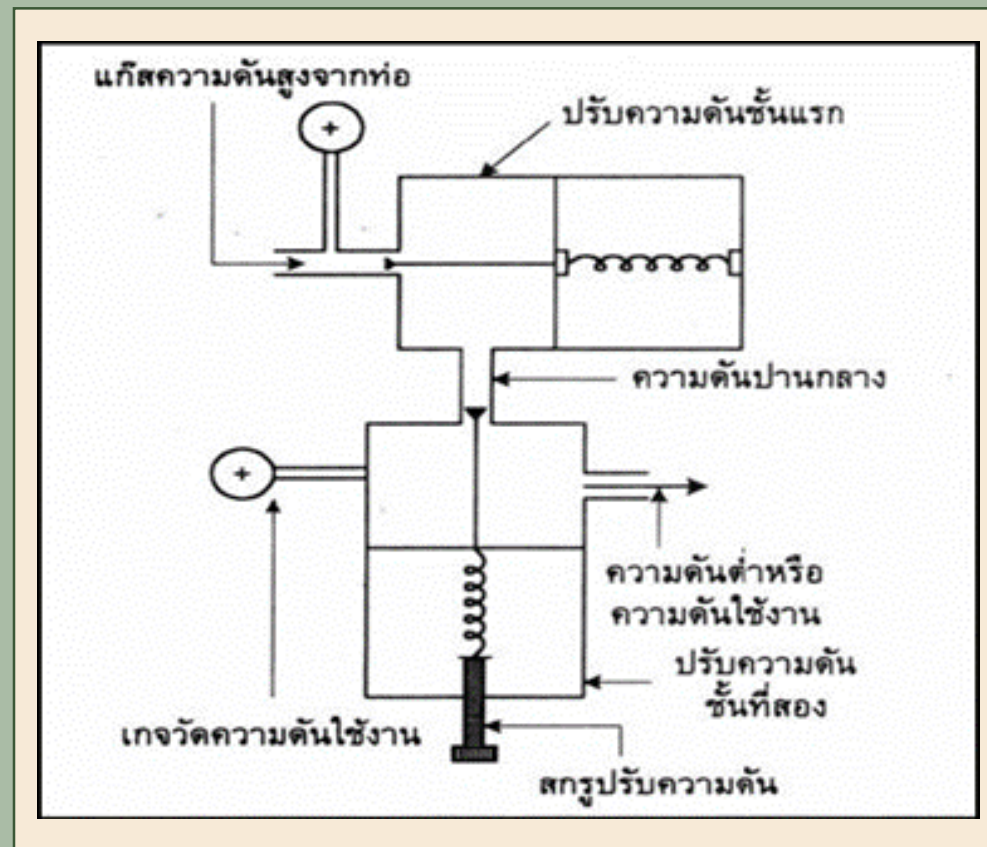

3. เครื่องปรับความดันแก๊สออกซิเจนและอะเซทิลีน

เครื่องปรับความดันแก๊ส แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

2. มาตรการวัดความดันสองชั้น (Two Stage Pressure)

เป็นอุปกรณ์ปรับความดันแก๊สที่มีตัวปรับความดันอยู่ภายใน จำนวน 2 ตัว โดยจะลดความดันแก๊สจากท่อก่อนจึงปรับลดความดันให้มีความเหมาะสมกับงานอีกครั้งหนึ่ง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

4. ทอร์ชเชื่อมและหัวทิพ (Torch and Tip)

ทอร์ชเชื่อมและหัวทิพเป็นอุปกรณ์สำหรับการเชื่อมโลหะด้วยแก๊สออกซิอะเซทิลีนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต่อเข้ากับท่ออย่าง ซึ่งจะควบคุมความดันและปริมาณของแก๊สขั้นสุดท้าย ก่อนเข้าสู่ห้องผสมแก๊ส (Mixing Chamber) ออกไปสู่หัวทิพ ซึ่งมีส่วนประกอบและการทำงานดังนี้

4.1 ทอร์ชเชื่อมหรือกระบอกรวม (Torch Body)

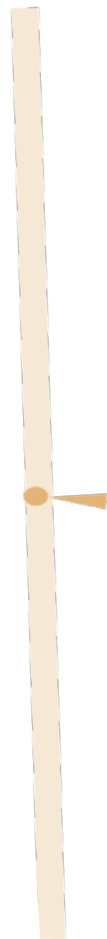
มีรูปร่างเป็นทรงกระบอกรวม บริเวณเกลียวที่ต่อเข้ากับท่ออย่างจะมีลิ้นปิด – เปิด (Valve) ทางเดินของแก๊สออกซิเจนและอะเซทิลีน

4.2 ห้องผสมแก๊ส (Mixing Chamber)

จะทำหน้าที่ผสมแก๊สออกซิเจนและอะเซทิลีน

4.3 เกลียวนอกที่กระบอกรวม

จะต่อเข้ากับข้อต่อของท่ออย่างนี้ บริเวณใกล้เกลียวจะมีตัวอักษร OXY เพื่อแสดงให้รู้ชัดเจนว่าเป็นแก๊สออกซิเจนส่วนทางเข้าแก๊สอะเซทิลีนจะเป็นเกลียวซ้าย บริเวณใกล้เกลียวจะมีตัวอักษร C₂H₂ แสดงให้รู้ว่าเป็นทางเข้าของแก๊สอะเซทิลีน

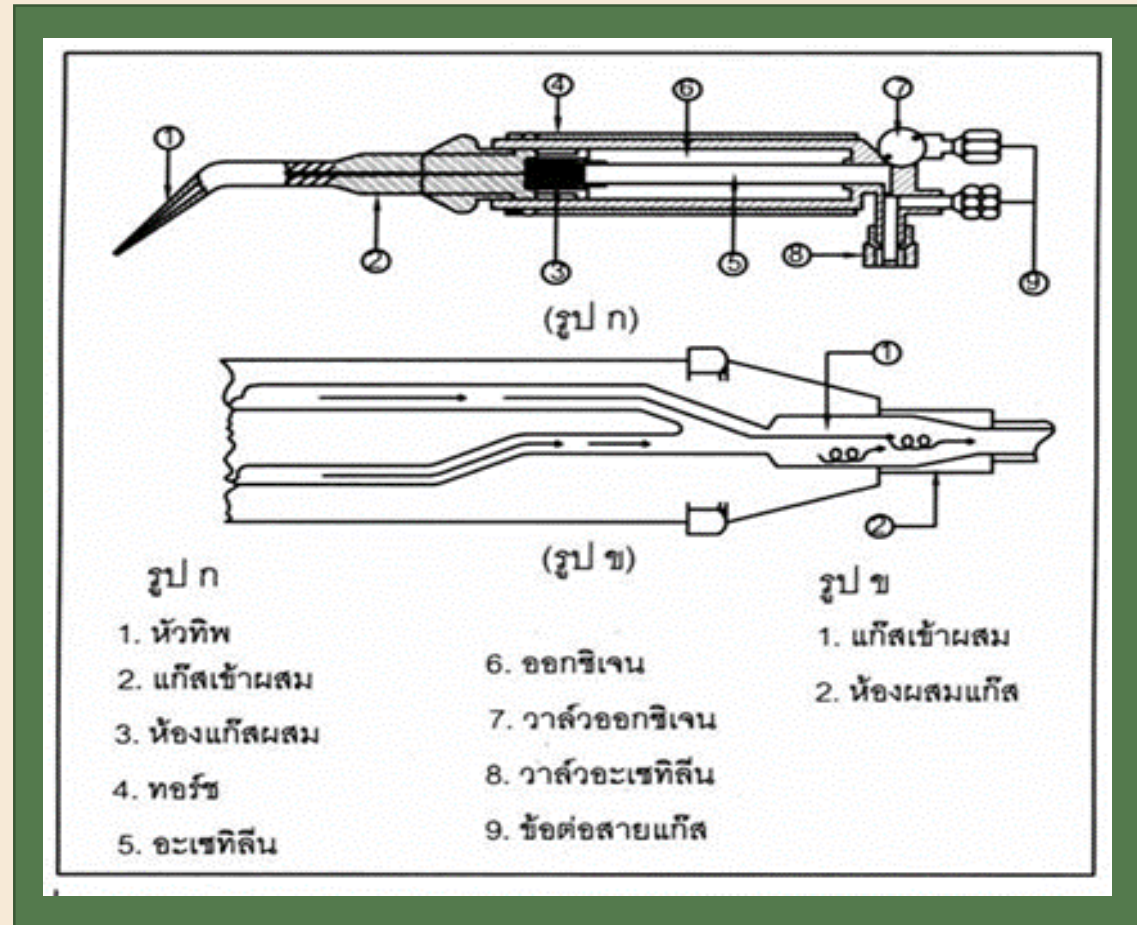

4. ทอร์ชเชื่อมและหัวทิพ (Torch and Tip)

ชนิดของทอร์ชเชื่อม มี 2 แบบ

1. ทอร์ชเชื่อมแบบความดันสมดุล (Equal Pressure Type)

เหมาะสำหรับแก๊สที่มีความดันสูงและสามารถปรับให้แก๊สทั้งสองมีความดันเท่ากันไหลเข้าสู่ห้องผสมแก๊ส

4. ทอร์ชเชื่อมและหัวทิพ (Torch and Tip)

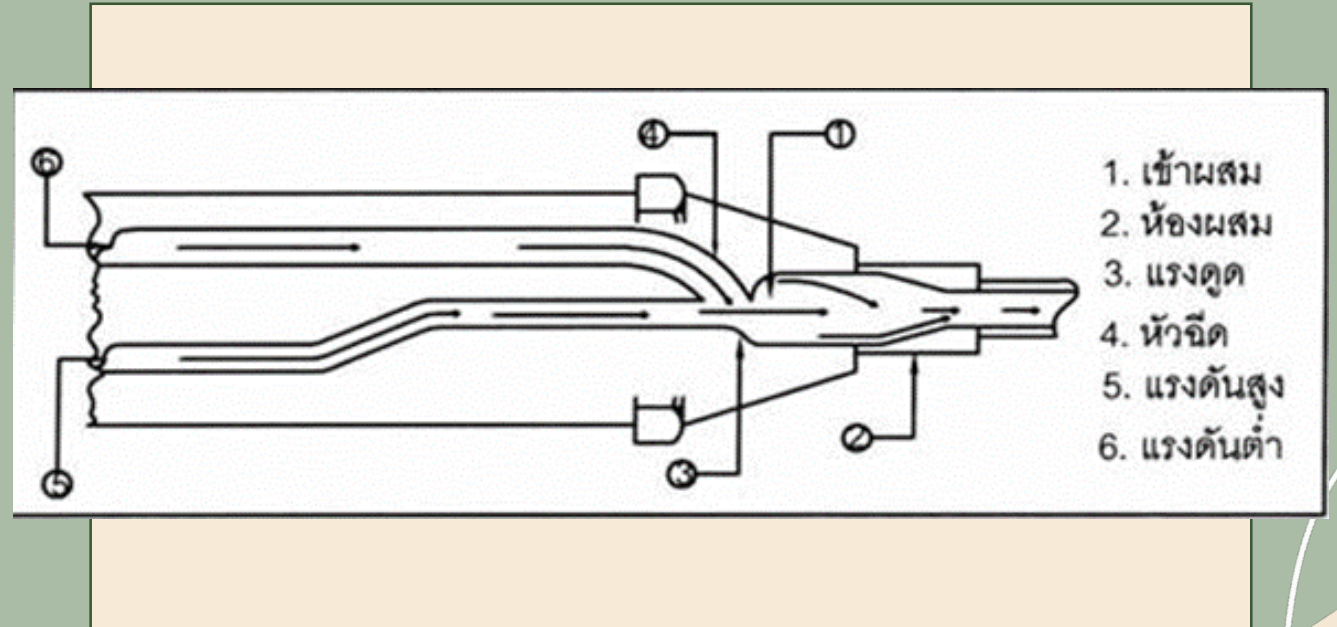
ชนิดของทอร์ชเชื่อม มี 2 แบบ

2. ทอร์ชเชื่อมแบบหัวฉีด (Injector Type)

โครงสร้างภายในประกอบด้วยห้องผสมแก๊ส หัวเชื่อมแบบนี้ สามารถใช้กับถังผลิต

อะเซทิลีนที่มีความดันต่ำ ๆ โดยจะออกแบบให้ออกซิเจนความดันสูงไหลผ่านไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ดูดเอาแก๊สอะเซทิลีนไปด้วยเพื่อรวมตัวกันในห้องผสมแก๊สก่อนไปที่หัว

ทิพ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

5. แว่นตาเชื่อมแก๊ส (Gas Goggles)

แว่นตาเชื่อมแก๊สใช้สำหรับป้องกันตาจากแสงเชื่อมและ สะเก็ดไฟเชื่อม ต้องมีสมบัติถ่ายเทอากาศได้ดีในขณะที่สวมใส่ ผู้ปฏิบัติแว่นตามเชื่อมแก๊ส จึงออกแบบใน 2 ลักษณะ คือ

5.1 แบบเลนส์เดี่ยว เลนส์จะมีขนาด 2x4 นิ้ว มีเลนส์เดี่ยว

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

5. แว่นตาเชื่อมแก๊ส (Gas Goggles)

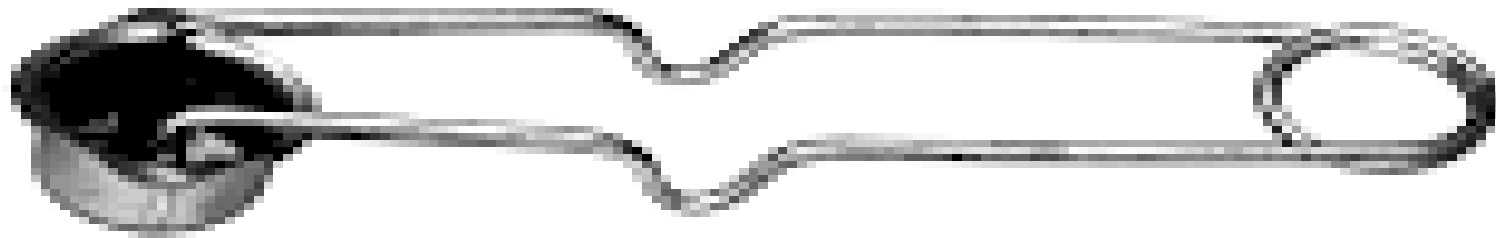
5.2 แบบเลนส์คู่ เลนส์จะมีลักษณะกลมมีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้วเหมาะสำหรับผู้ที่ไม่สวมแว่นตามี 2 เลนส์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

6. อุปกรณ์จุดไฟแก๊ส (Spark Lighter)

อุปกรณ์ไฟแก๊ส ใช้สำหรับทำให้เกิดประกายไฟเพื่อนำไปจุด เปลวไฟที่
ปลายของทิวเชื่อมแทนการใช้ไม้ ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

1. แกนเหล็กใช้ยึดถ่าน

2. แกนเหล็กกลมที่มีผิวขรุขระ

3. แกนถ่าน

4. ถ้วยโลหะ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมแก๊ส

7. อุปกรณ์ทำความสะอาดทิพ (Tip Cleaner)

อุปกรณ์ทำความสะอาดทิพ

มีลักษณะเป็นหลอดกลมเส้นเล็ก ผิวคล้ายกับ ตะไบมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางต่างกัน ใช้ ทำความสะอาดรูหัวทิพโดยไม่ทำให้รูหัว ทิพขยายใหญ่ขึ้น

